

59 PUNKTER FÖR VÅR SÄKERHET

VAD SVERIGE BÖR OCH KAN GÖRA

Foto: Antonia Sehlstedt/Försvarsmakten

Det fanns en värld före 24 februari, men den världen är nu borta. I stället lever vi i en värld med mycket bred spännvidd mellan olika framtidsscenarioer och där riskerna är större än någon gång sedan Sovjetunionens sönderfall.

Ett fullskaligt, folkrättsvidrigt ryskt invasionskrig rullar nu fram över Ukraina. Den europeiska säkerhetsordningen och den internationella rättsordningen som vuxit fram sedan andra världskriget skakas nu i sina grundvalar. Kreml strävar efter att i stället upprätta en ny ordning där den starkes rätt råder och där stora stater dikterar villkoren för de små. Rysslands president Vladimir Putin har vid det här laget varit närmast övertydlig med sina ambitioner att skapa ett nytt imperium på bekostnad av sina grannländer.

Någon hållbar diplomatisk lösning kan vi knappast hoppas på. En diplomatisk lösning skulle kanske kunna stoppa Ryssland för stunden men skulle samtidigt legitimera de ryska handlingarna i Ukraina så här långt, vilket vore vettlöst och moraliskt förkastligt. Eftergifter mot tyranner leder inte till fred, utan till mer krig och lidande.

Därtill skulle Ryssland snart bryta mot de överenskommelser som ingås. Redan nu bryter Ryssland mot FN-stadgan, Helsingforsavtalet, Parisstad-

Patrik Oksanen är senior fellow på Frivärld och ansvarig för Center for Influence and Disinformation Analysis (CIDA).

Diana Janse är senior fellow på Frivärld och tidigare ambassadör. Hon är nu ledig från Utrikesdepartementet för att kandidera till riksdagen för Moderaterna.

gan och Budapestuppgörelsen (som Ryssland ingick tillsammans med USA och Storbritannien 1994 för att ge Ukraina säkerhetsgarantier mot att landet gav upp sina kärnvapen). Det urskillningslösa kriget i Ukraina och den europeiska säkerhetsordningens kris kommer därför inte att kunna lösas med ännu ett avtal.

Om vi i Sverige vill behålla vår suveränitet i ordets egentliga betydelse måste vi inte bara i ord utan också i handling agera för att försvara de grundläggande principerna vi tror på, för att dessa ska kunna vara vägledande i den europeiska säkerhetsordning som behöver upprättas framöver. Det gör vi genom att stå upp för denna önskade ordning, stötta Ukraina militärt, höja tröskeln för ett anfall också på Sverige och öka vår egen motståndskraft. Trots en ständigt försämrad omvärldssituation sedan 2008 har ansvariga politiker nöjt sig med att i tal efter tal prata men inte handla i tid för att rusta oss mot det militära hot som vi nu står inför. De försummelserna måste åtgärdas nu. Försvarsberedningens uppgörelse den 16 mars är ett steg på vägen men ändå otillräcklig, både militärt och civilt, även om betydande belopp kan förfogas av Försvarsmakten i närtid.

Samtidigt finns det ljusglimtar. Den diplomatiska verktygslådan har använts i en hastighet få hade förväntat sig. Västs enighet och snabbhet har visat att demokratier verkligen kan när de bestämmer sig. Flera historiska omsvängningar har skett, som att Sverige, Finland och Tyskland levererar vapen till en krigförande stat. Tyskland ska dessutom rusta upp med en engångssatsning på 100 miljarder euro (drygt 1000 miljarder kronor) och genom att öka försvarsutgifterna till 2 procent av BNP redan 2024. Sanktionerna slår också hårt mot Rysslands ekonomi: rubeln har

rasat, en stor del av den ryska centralbankens valutareserver är obrukbara och oligarkers tillgångar har beslagtogs.

Men det finns mer att göra. Det finns en hel palett av åtgärder att vidta – nu, på kort sikt och på lång sikt. I regeringens arbete, i riksdagens, i kommuner och i regioner. I Sverige, inom EU-samarbetet, visavi Ukraina och visavi Ryssland.

Nedan finns en inventering av några av de verktyg vi har för att möta dels Rysslands folkrättsbrott, dels hotet mot vår egen suveränitet.

Utredningarnas, beredningarnas och de perfekta beslutsprocessernas tid är förbi – den har vi till stor del suttit bort. Nu gäller i stället att med den kunskap vi har (bland annat de tidigare utredningar som finns), goda exempel i vårt närområde och bästa möjliga omvärld snabbt skala upp stödet till Ukraina och förstärka vår egen motståndskraft. Svenskt beslutsfattande måste i stort och smått präglas av att kriget i värsta fall kan komma hit snart. Ansträngningarna behöver vara därefter.

Dagens svenska politiska beslutsfattare står inför den största utmaningen på mycket lång tid. Historieböckerna kommer att granska den här tiden och mäta de insatser som gjordes, och de som inte gjordes. Bristande handlingskraft kan i efterhand komma att dömas hårt. De som inte agerar nu ska inte kunna säga att de saknade förslag och idéer på vad som kunde göras.

Det är i det ljuset Frivärlds 59 punkter ska läsas. Det är vårt bidrag till debatten om att göra Sverige säkrare i spåren av kriget i Ukraina.

1 Gå med i Nato, gärna hand i hand med Finland.

Ett svenskt Nato-medlemskap är den enskilda åtgärd som bäst och snabbast ökar Sveriges säkerhet, liksom säkerheten för våra partners och för andra Nato-allierade. Det ökar också omedelbart förutsägbarheten i vårt närområde, då Sverige skulle bli en del av Natos operativa försvarsplanering och omfattas av försvarsalliansens säkerhetsgarantier. Det vore idealiskt om Sverige skickar in en medlemsansökan till Nato tillsammans med Finland, men som det ser ut i skrivande stund kan Finland mycket väl gå före.

Nato-motståndarnas främsta argument att Sverige inte kan gå med i Nato för att det skulle rubba ordningen är passé – ordningen är redan rubbad av Ryssland. Sverige bör lägga om sin politik till det som bäst tjänar våra nationella intressen, och värnar den säkerhetsordning vi vill ha kvar. Då är Nato det självklara svaret. Att Lissabonfördragets artikel 42.7 på något sätt är ett substitut för Nordatlantiska fördragets artikel 5 är en illusion. EU är ingen försvarsallians, har inga ledningsstrukturer, ingen operativ försvarsplanläggning och har vare sig USA eller Storbritannien som medlemmar. Ett franskt kärnvapenparaply är inte heller en fullvärdig ersättning för avsaknaden av ett amerikanskt.

2 Skala omedelbart upp försvarsbudgeten till 2 procent av BNP.

Det svenska försvaret är sedan länge underfinansierat. Visst är uppgörelsen som träffades av alla riksdagspartier den 16 mars välkommen, men summorna är alldeles för små och präglas inte av den nya verklighet som vi lever i efter den 24 februari. Tempot måste nu skruvas upp. En ökning av försvarsanslagen behöver dessutom bestå av två delar: en engångssumma som täcker de omedelbara behoven (skulle Sverige göra som Tyskland rör det sig om 130 miljarder kronor på ett bräde)¹, därtill målet om 2

¹ Beräknat utifrån förhållandet mellan Tysklands och Sveriges BNP. Tysklands nyinrättade försvarsfond är på 100 miljarder euro.

procent av BNP för att vidmakthålla den högre nivån. 2 procent av BNP borde nås senast 2025. Därefter bör trappan fortsätta med 0,1 procentenheter av BNP per år tills försvarsanslagen når 2,5 procent av BNP 2030. Det finns mycket att göra här och nu, som att anställa personal och fylla på förråden med det som behövs för att öka uthålligheten i de krigsförband vi har. Kan Migrationsverket gå ut och säga att de avser anställa 500 personer för att hantera den pågående flyktingkrisen borde regeringen omedelbart kunna ge klartecken till Försvarsmakten att rekrytera mångdubbelt fler. Listan på våra akuta behov kan göras lång: ammunition, drönare, reservdelar, helikoptrar, transportflygplan, flygbränsle, diesel, dubbla besättningar på våra fartyg och att skala upp vår cyberkrigsförmåga, bara för att nämna några saker på listan. Till det behöver anskaffning påbörjas för fler fartyg och bättre luftförsvarsförmåga.

Låt Försvarsmakten själv prioritera hur pengarna ska fördelas utifrån mesta möjliga uteffekt i krigsförbanden. Ge också Försvarsmakten än mer utökade möjligheter att själva flytta över budgetmedel till kommande år från årets budget om det är svårt att fördela kostnaderna på rätt kalenderår.

3 Öka anslagen till de frivilliga försvarsorganisationerna

så att de kan omhänderta den försvarsvilja som finns och få fler att anmäla sig. Hemvärnets tillströmning är, förutom en positiv yttring av försvarsvilja, en fundamental beståndsdel av ett uthålligt och geografiskt spritt motstånd.

4 Planera framåt!

Ge Försvarsberedningen i uppdrag att innan valet ha inriktningen på ett nytt och tidigarelagt försvarsbeslut klart med 2,5 procent av BNP till 2030. Det gamla försvarsbeslutet är redan överspelat.

5 Ha i möjligaste mån kvar våra diplomater nära **Ukraina**, som i Lviv (som ukrainsk reservhuvudstad), Minsk och Moskva. Om möjligt, skicka fler utsända för den politiska delen av ambassadernas verksamhet. Ju mer vi förstår av skeendena i Ukraina, Ryssland och Belarus, desto bättre underlag har våra beslutsfattare.

6 Skala upp budgeten till våra **underrättelse- och säkerhetstjänster**. Resultatet av denna satsning kommer att dröja, då det inte är personal som rekryteras eller sätts i tjänst i en handvändning. Men givet att vi inte har skalat upp för den nya verkligheten tidigare så är det dags att börja den processen nu. Det här går inte över.

Detta förslag avser MUST, Säpo och FRA i första hand. För Säpos del handlar det om ökade anslag till både **konstraspionageenheten** och till det **konstitutionella skyddet**. Säpo har i flera år larmat om den höga ryska underrättelseaktiviteten i Sverige. I dagens säkerhetspolitiska kris kan vi räkna med att den aktiviteten kommer att gå upp ytterligare. Nu är det dags att på allvar störa ut den.

7 Förkunna Sverige en fristad liknande Litauen för **oppositionspolitiker, journalister och MR-försvarare som måste fly från Ryssland, Ukraina och Belarus**. Inrätta ett Frihetsuniversitet för dissidenter och flyktingar med hjälp av frusna biståndspengar och tillgångar som beslagtogs från oligarker.

8 Erbjud **kvalificerad rehabilitering för krigsskadade ukrainare**. Ett länsjukhus, exempelvis Lasarettet i Enköping, skulle kunna göras om för ändamålet och den svenska personalen kunna kompletteras genom att ukrainska krigsflyktingar med vårdkompetens anställs omgående som vårdbiträden i väntan på svensk legitimering.

9 Utvisa de "diplomater" på ryska ambassaden som våra säkerhetstjänster vet ägnat sig åt **annat än diplomatiskt arbete**. På den ryska ambassaden i Stockholm utgör de en tredjedel av alla diplomater enligt Säpo. Dessa personer utgör en direkt fara för våra medborgare och vår säkerhet. Starkast möjliga signal blir det om EU-länderna samordnar sådana utvisningar, precis som efter den ryska giftattacken i brittiska Salisbury 2018.

10 Vidmakthåll och utveckla vår **Rysslands- och ryskkunskap**. Ge det nyinrättade Centrum för Östeuropastudier (SCEEUS) utökade anslag och möjligheten att finansiera minst tio nya doktorander per år i Rysslandskunskap på olika högskolor och universitet. Ge Försvarsmakten uppdraget och resurserna att dubblera intaget till Tolkskolan de kommande åren med inriktning på ryska.

11 Ge FOI i uppdrag att kartlägga **ryska företag i Sverige och deras kopplingar till den ryska elit som ligger bakom anfällskriget i Sverige**. EU:s sanktioner behöver skyndsamt följas upp och exekveras i Sverige. Det är en skandal att till exempel ett Liberiaflaggat fartyg tillhörande Rysslands största rederi Sovcomflot (på EU:s sanktionslista sedan den 25 februari) kunde anlöpa Gävle hamn och lossa sin last bestående av 50 000 ton flygfotogen runt den 10 mars. Ett annat välkänt exempel på oligarkägd egendom i Sverige är aluminiumsmältverket Kubal i Sundsvall som ägs av Rusal/Oleg Deripaska, känd för sina nära band till Putin.

Se också över lagstiftningen så att möjligheten till konfiskation finns på samma sätt som i andra EU-länder, där nu lyxyachter och annan egendom konfiskeras närmast dagligen.

12 **Driv på internationellt för att ryska beslagtagna tillgångar skall läggas i en fond för återuppbyggnaden av Ukraina.** Det bör inkludera de cirka 40 procent av den ryska internationella valutareserven om 630 miljarder dollar (cirka 5 930 miljarder kronor) som finns i utländsk valuta.

13 **Ge FOI i uppdrag att kartlägga egendom i närheten av skyddsobjekt vars ägande kan ha kopplingar till den ryska regimen eller annan känslig koppling ur ett säkerhetsperspektiv.** Sverige behöver en lex Airiston Helmi (stora tillslag mot fastigheter som ägdes av en rysk oligark i Åbolands skärgård).

14 **Se över lagstiftningen för att göra det möjligt att dra tillbaka medborgarskap.** Se också över lagstiftningen när det gäller dubbla medborgarskap för personer som innehar skyddsvärda och säkerhetsklassade poster inom svenska myndigheter, där grundregeln bör vara att endast svenskt medborgarskap är tillåtet.

15 **Ge Säpo i uppdrag att kartlägga de som uppehåller sig i Sverige och som tillhör eller står nära den ryska elit som driver kriget i Ukraina.** Dra in deras uppehållstillstånd/dra tillbaka deras eventuella dubbla medborgarskap när lagstiftningen är anpassad.

16 **Städa upp i folkbokföringen.** Vi behöver ta kontroll över vilka som finns i vårt land. Ge Säpo ett särskilt uppdrag att vara en del av detta ur ett kontraspionageperspektiv.

17 **Reformera tillgängligheten till persondata.** Svensk offentlighetsprincip ska inte (genom sidor som Ratsit och Mrkoll) ge fienden verktyg att kartlägga svenskar i nyckelpositioner och med samhällsviktiga funktioner.

18 **Dela upp MSB i två delar, ett räddningsverk och en kris-/krigsledande operativ myndighet** som kan ta befälet och leda det civila försvaret (även planeringsmässigt i fredstid). Ge generaldirektören titeln civil överbefälhavare för att tydliggöra rollen och uppdraget att ta ledningen både operativt och planeringsmässigt för det civila försvaret.

19 **Slut avtal med de stora matkedjorna om att hålla beredskapslager av livsnödiga förnödenheter för minst tre månader.** Definiera noga vad som omfattas, och se till att decentraliseringsgraden är hög – minst en depå per kommun.

20 **Ställ krav på regioner och kommuner att de har egna omsättningsförråd för sin verksamhet som sträcker sig tre månader framåt i tiden.** Regionerna behöver ordna lagerhållning för minst sex månader av fredstida behov av narkos, smärtstillande, skyddsutrustning, syrgas etc.

21 **Kommuner, regioner och myndigheter behöver skynda på sina krigsorganisationer.** Samtliga anställda bör få besked i år om de omfattas av en specifik krigsplacering eller om de förväntas gå till jobbet som en del av allmän tjänsteplikt vid höjd beredskap.

22 **Jordbruk är säkerhetspolitik.** Ge ett särskilt krisstöd i form av skatte- och momsframt bränsle så att jordbrukare inte avstår från sådd eller gör sig av med djurbesättningar på grund av de skenande priser som just nu slår undan benen för jordbruket. Inrätta också stödprogram för kostnadskompensation och krishjälp för exempelvis gödsel och utsäde. Ett nedlagt jordbruk återtas sällan, och därför är varje nedlagd bondgård en säkerhetspolitisk försvagning.

23 Ge enskilda lantbrukare möjlighet att mot ersättning upprätthålla mindre egna och decentraliserade beredskapslager av gödsel, utsäde och diesel. Jordbruket och vår förmåga till egen livsmedelsförsörjning kommer vid en kris eller ett krig att vara A och O. Genom att decentralisera beredskapslagren är de nära när de behövs, och inget går till spillo då den enskilde jordbrukaren har möjlighet att omsätta det man har innan det blir utdaterat och fylla på med nytt. Dessutom behövs inte långa transporter från lager i tider av bränslebrist eller störda kommunikationer.

24 Inrätta ett säkerhetsråd i Statsrådsberedningen. Vi kan inte fortsätta ha en ordning där regering och myndigheter arbetar i stuprör, och mandatet att göra svåra avvägningar och prioriteringar blir hängande i luften. Vi behöver en regering som åtminstone organisatoriskt klarar av att peka med hela handen, inte en drös myndigheter som ständigt "samordnar" och "samverkar" i väntan på tydliga direktiv.

25 Ge kommunerna i uppdrag att genomföra kris- och beredskapsövningar utifrån ett krigsscenario. Kommunerna behöver lyfta sig från krisscenarier för att i stället ägna sig åt krig i övningsverksamheten. Med lärdomar från sådana övningar kan den långa resan mot robust motståndskraft göras. Vill man som kommun plocka lågt hängande frukt kan man ta ned utvärderingen av kärnkraftsolyckeövningen Havsörn 2019 från hyllan och börja bocka av.

26 Anslå en klumpsumma pengar för att kommunerna snabbt ska kunna skala upp sin beredskap. Äldreboenden utan reservförsörjning av el, hemtjänstpersonal som inte kan nå sina brukare om internet ligger nere eller hemtjänstens miljövänliga elbilar inte kan laddas, skyddsrum som inte finns eller inte håller måttet. Listan över dylika brister kan nog göras lika lång som listan över Sveriges kommuner.

27 Läkemedelsverket behöver sluta avtal med apotek över hela landet att säkerställa som minimum sex månaders lager – decentraliserat till alla kommuner – av fredstida behov av kritiska mediciner såsom smärtstillande, penicillin, insulin etc. Ta bort restriktionerna för enskilda patienters möjlighet att ta ut allt på sina recept. Tvärtom, uppmuntra just det när det rör sig om mediciner folk ändå tar över tid.

28 Gå ut med en påminnelse om att skyddsrumminnehavare ska se till att skyddsrummen kan omställas på 48 timmar efter given order. Vite för den som inte har ställt om bör utgå efter en påminnelserunda.

Det är inte kostnadseffektivt att tänka sig att hela Sveriges befolkning samtidigt ska kunna befinna sig i skyddsrum. Ge Försvarmakten och MSB/Krismyndigheten i uppdrag att peka ut vilka områden som bedöms som strategiskt intressanta för angrepp och där det finns för få skyddsrum. I dessa områden, inrätta skyddsrumsbidrag för enskilda fastighetsägare som vill iordningställa ett skyddsrum i den egna fastigheten. Öka anslaget för att säkerställa kvaliteten på publika skyddsrum till långt högre än årets 50 miljoner kronor. Den summan lär knappast klara Stockholms behov, än mindre hela landets.

29 Lagstifta om möjlighet till omedelbar verkanseld mot oidentifierade drönare som befinner sig över svenska skyddsobjekt. Att skjuta ned drönare är tekniskt svårt och röjer inte nödvändigtvis vem som ligger bakom, men det bör ändå vara regeln. Säkerställ att skyddsvakter vid skyddsobjekten får bättre utrustning och träning för just detta. Höj straffen för brottet till det tredubbla mot dagens. Ge FOI uppdrag att utreda möjligheten att störa ut drönare.

30 Verka för fortsatt enighet inom EU avseende sanktioner mot Ryssland, inklusive riktade sanktioner mot enskilda som varit verktyg för MR-kränkningar. Alla befäl som kan anses vara delaktiga i möjliga krigsbrott, som beskjutning av sjukhus och kärnkraftverk, ska upp på sanktionslistor ned på kompaninivå. Sanktionerna ska vara kvar åtminstone tills Ukraina kontrollerar hela det territorium som garanterades i Budapestuppgörelsen 1994.

Utöver de sanktionspaket som redan har antagits på EU-nivå bör importförbud och handelsblockader övervägas. Det gäller först och främst rysk export av olja och naturgas (som år 2021 stod för en dryg tredjedel av intäkterna i den ryska statsbudgeten) men även en fullskalig handelsblockad både till havs och landvägen, vilket den polska regeringen har föreslagit. På kort sikt kommer det att innebära kostnader för europeiska konsumenter, och ett stödpaket på EU-nivå bör därför utformas då denna omställningschock inte kommer att drabba alla länder lika. De uppoffringarna bleknar dock i jämförelse med de som det ukrainska folket nu behöver göra

31 Anta en svensk Magnitskijlag. Lagen riktar sig mot individer som begår brott mot mänskliga rättigheter och innebär att de kan drabbas av sanktioner för sina brott. Sverige har genom EU en Magnitskijlag, men kan också (liksom de baltiska länderna) ha egen nationell lagstiftning på området.

32 Ta hem våra förband och vår materiel från Mali snarast möjligt. I Mali har Sverige fortfarande sin största utlandsmission. Avvecklingen av den franskledda Takubainsatsen är redan på gång och bör vara total, men även avvecklingen av MINUSMA- och EUTM-insatserna bör skyndas på. Vi behöver våra soldater och materiel här; därtill har Mali allierat sig med Ryssland genom att acceptera Wagnergruppen på sitt territorium.

33 Skicka ett svenskt kompani till Estland och Natos Enhanced Forward Presence där, ställt under Natobefäl, som ett led i att manifestera svensk solidaritet med Baltikum.

34 Starta nyhetssändningar på ryska, men ha också nyheter på arabiska, kinesiska och engelska. I kris och krig är det särskilt viktigt med täta, utförliga och objektiva nyhetssändningar på de stora internationella språken. Den här nyhetstjänsten ska producera text, ljud och rörlig bild och vara en del av public service. Det här nya PS-bolaget kan mer än gärna sättas upp i samarbete med de övriga nordiska public service-bolagen (YLE, DR, NRK) samt de baltiska nyhetsbolagen.

35 Stötta Litauens initiativ till att sätta upp en internationell domstol för folkrättsbrott i Ukraina. Vi kan inte förvänta oss att FN blir mycket att luta sig mot i detta krig, givet Rysslands roll i det och deras veto i säkerhetsrådet. Vi bör tillsammans med ett tiotal likasinnade stater ta initiativ till att hålla alla de ryssar som begår övergrepp mot civilbefolkningen i Ukraina ansvariga genom att upprätta en tribunal. Vi bör finansiera organisationer i Ukraina redan nu för att samla in bevis för framtida rättegångar.

36 Möjliggör för frivilligförband. Finns det svenskar som vill slåss för Ukrainas sak bör svensk lagstiftning inte vara ett hinder. Genom ett särskilt tillägg till dagens förbud att ta värvning i främmande lands arméer kan den ukrainska armén undantas. Försvarsmakten bör kunna bevilja tjänstledighet åt personal som vill ansluta sig till Ukrainas armé (med undantag för nyckelbefattningar) på samma sätt som Sverige tillät tjänstledigheter för vissa officerare som slogs för Finland.

37 Exportera mer vapen och annan krigsmateriel till Ukraina. Vid den ukrainska fronten försvaras FN-stadgan och, som statsminister Magdalena Andersson sade, även Sveriges intressen. Vapenleveranserna behöver fortsätta så länge Ukraina efterfrågar det.

38 Skala upp EU:s finansiella stöd till Ukraina. Ukraina blöder finansiellt. Utländska investeringar har upphört och valutan (hryvnia) måste stödjäs för att inte falla än mer. EU ska ta initiativ till en internationell givarkonferens för att hjälpa den demokratiska regeringen att hålla landet igång så gott det går, för att klara pensions- och löneutbetalningar inte minst.

39 Sjösett en rejäl satsning på svensk förmåga till cyberkrigföring. Cyberkrigföring är den lilla statens kärnvapen. Vi behöver göra det mesta möjliga av detta, inte minst som ledtiderna för det är betydligt kortare än för mycket annat vi behöver i upprustningen av landet.

40 Visa vårt stöd till Ukraina genom högnivåbesök. Utrikesministern och försvarsministern är förslag på lämpliga delegationer att skicka i tur och ordning på besök i det krigshärjade landet precis som Tjeckiens, Polens och Sloveniens premiärministrar har gjort. Även om Kiyv inte skulle kunna nås kan besök göras i de västra delarna av landet, gärna koordinerat med en eller flera europeiska partners, framför allt Finland.

41 Dubblera suveränitetsstödet till Georgien och Moldavien. Efter Sovjetunionens sönderfall, då det alltså fanns kvar 100 000 man ur den sovjetiska armén i Baltikum, gav Sverige så kallat suveränitetsstöd till de baltiska länderna som bland annat bestod av upprustade kustbevakningsfartyg.

Nu behövs liknande stöd till framför allt Georgien och Moldavien. Putin har tydliggjort att hans maktambitioner inte stannar vid Ukrainas gränser, och i Georgien och Moldavien finns redan oinbjuden rysk trupp. Nu är tiden att göra allt vad vi kan för att stödja de länderna för att de inte ska bli nästa bondeoffer på det ryska schackbrädet.

42 Uppdatera MSB:s broschyr "Om krisen eller kriget kommer" med mer information om totalförsvarspåbud och krigets lagar. Den uppdaterade broschyren skickas till samtliga hushåll i Sverige.

43 Försvarsvilja är grunden för totalförsvaret. Förtydliga uppdraget som alla myndigheter redan har, nämligen att arbeta med att stärka försvarsviljan. Förutom det ledande uppdraget åt Myndigheten för psykologiskt försvar får Nationaldagskommittén ett tydligare uppdrag att stärka försvarsviljan i samband med nationaldagsfirandet 6 juni.

44 Förstärk länsstyrelsernas lednings- och samordningsförmåga i det civila försvaret. I dag fungerar inte länsstyrelserna som länken mellan staten och kommunerna, då informationen inte når de senare.

45 El- och telekommunikation är centralt. Förstärk redundansen och driftsäkerheten i el- och telenätet.

46 Förstärk säkerheten vid svenska kärnkraftverk, utifrån attackerna på kärnkraftverk i Ukraina och tidigare visat intresse för svensk kärnkraft från rysk underrättelsetjänst.

47 Instifta en "Lex Skövde" – ett förbud mot kommuner och regioner att lägga ned eller sälja anläggningar som kan vara av intresse för totalförsvaret. Ge Försvarsmakten mandat att kartlägga, länsstyrelsen mandatet att stoppa och regeringen

att ytterst pröva detta. Nu lägger till exempel Skövde kommun ned sin flygplats, som är en beredskapsflygplats, och i Falkenberg vill kommunen bygga bostäder i stället för att ha kvar en hamn som är viktig för både sjöfarten och ur totalförsvarsynpunkt. Precis som i fallet då det var nära att lokalpolitiker på Gotland upplät Slite hamn till ryska Nord Stream 2 borde det vara uppenbart att sådana beslut måste styras av riksintressen.

48 **Öka projekt- och forskningsanslagen inom totalförvarsområdet med cirka 50 procent per år i fem år.** Pengarna ska i första hand gå till FOI, RISE och Försvårshögskolan.

49 **Ta politisk kontroll över miljöprövningarna.** Dagens tillståndshantering för miljöprövningar lägger en våt filt över bland annat Försvarmaktens övningsverksamhet. Det kan ta från några år upp till decennier för myndigheten att få sin sak prövad. Det är inte rimligt. Regeringen måste ta sitt ansvar och prioritera. Handläggningstiden från tillståndsansökan till beslut kan i detta extraordinära läge knappast få vara längre än ett år.

50 **Återinför beredskapspolisen.** En extra polisstyrka som kan kallas in är en tillgång vid hybridhot, kris och krig. Sikta i första steget på 3000 man. Möjliggör även direktutbildning via värnplikt till befattningen.

51 **Utöka medel till medieinstitutet Fojo/Linnéuniversitet samt Försvårshögskolan för att snabbutbilda journalister i totalförsvårskunskap och säkerhetspolitik.**

52 **Öva på storskalig evakuering från städer.** 1961 genomförde Stockholms västra delar den största evakueringsövningen i modern tid, då 225 000 stockholmare deltog. Det är Europas största ut-

rymningsövning i fredstid. Sverige skulle i dag i alla fall behöva öva på runt 50 000 evakuerade, förslagsvis i Stockholm, Göteborg, Malmö, Uppsala, Norrköping och Umeå.

53 **Döp om delen av Gjörwellsgatan utanför Rysslands ambassad i Stockholm till Ukrainska frihetsgatan eller liknande.**

54 **Energipolitik är säkerhetspolitik.** Sverige behöver säkerställa produktion, distribution och redundans i elnätet. För att klara det så snabbt som möjligt kommer staten att behöva kliva in och både finansiera och styra utvecklingen, där ingen position kan vara låst på förhand. Sverige behöver en bred parlamentarisk energiuppställning med säkerhetspolitiskt perspektiv redan i år, i ljuset av det paradigmskifte vi bevittnat i situationen när det gäller olja- och gasleveranser till Europa.

55 **Ställ om mentalt för en period med generös finanspolitik.** Sveriges håll är många och stora när det kommer till statens kärnuppdrag nummer ett – försvaret av staten Sverige både externt och internt. Även om just det uppdraget rimligtvis kan klaras inom ram genom omfördelning och omprioriteringar – inte minst som staten nu går med rekordstort överskott på 139 miljarder enligt prognos – pekar flera indikatorer mot en hård ekonomisk omställning, när sanktionerna mot Ryssland får full kraft och slår också mot svensk och europeisk ekonomi. Skenande energipriser och inflation, varubrister (inklusive livsmedel), recession, kraftigt höjda räntor – allt detta kan inträffa. I det läget behöver Sverige också kunna öka sin statsskuld (i dag med europeiska mått föredömligt låg).

56 **Svensk vattenförsörjning behöver säkras.** Investeringarna är eftersatta under lång tid. Investeringsbehovet i kommunerna uppgår till omkring 6 miljarder ytterligare per år i många år.

57 Bygg ut utbildningsverksamheten för totalförsvaret. I dag erbjuder Försvarshögskolan kurser för samhället som Solbackakursen (1 veckas internat) och högre kurser för chefer inom staten. Solbackakursen borde byggas ut enligt finländsk modell till att omfatta en längre tid än en vecka. Dessutom bör en regionaliserad veckovariant införas för det regionala totalförsvaret, där aktörer på regional nivå utbildas och möts. Det måste betraktas som självklart och förväntat att alla landets högre tjänstemän, ledande politiker och framstående näringslivsföreträdare har gått något liknande Solbackakursen.

58 Ett lobbyregister behöver införas. Alla lobbyister som vill verka i Sveriges riksdag bör registreras, samt vilka uppdrag de har. Alla uppdrag för företag eller regeringsorgan i Ryssland, Kina och

Iran måste anmälas till ett särskilt register där även betalningen för uppdraget anges. Lobbyregistren ska vara offentlig handling, och straff ska kunna utdömas för brott mot att rapportera för lobbyregistret.

59 Bygg ut rymdprogrammet. Rymden blir allt viktigare för både Sveriges säkerhet och för att kunna hantera och förstå klimatkrisen. Sveriges rymdprogram behöver därför växla upp med omedelbar rymdlägesbild, gärna i samarbete med övriga nordiska länder. Satsningen behöver innehålla såväl satelliter som kan övervaka territorier för civila och militära ändamål som kommunikationssatelliter. Rymdstyrelsens budget (i dag på 1,2 miljarder kronor för budgetåret 2022) behöver flerdubblas, och Försvarsmaktens anslag för rymdverksamhet behöver bli substansiellt i nästa försvarsbeslut.